

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA a III-a

CAZUL RADU împotriva ROMÂNIEI

(Cererea nr. 13309/03)

HOTĂRÂREA

STRASBOURG

20 iulie 2006

Această hotărâre devine definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi modificată în ceea ce privește forma.

În cazul Radu împotriva României,

Curtea europeană a drepturilor omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

D-nii B.M. ZUPANČIČ, *președinte*,

J. HEDIGAN,

C. BÎRSAN,

V. ZAGREBELSKY,

D-na A. GYULUMYAN,

Dl. DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

D-na I. ZIEMELE, *judcători*,

și Dl. V. BERGER, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la date de 29 iunie 2006,

pronunță hotărârea următoare:

PROCEDURA

1. La organizarea cauzei se află o cerere (nr. 13309/03) introdusă împotriva României și pe care doi cetățeni ai acestui stat, având și naționalitate elvețiană, Dl. Alexandru Radu și D-na Elena-Ligia Radu (« reclamânții »), au sesizat Curtea la 5 martie 2003 în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (« Convenția »).

2. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de agentul guvernamental, doamna B. Ramașcanu.

3. La 6 septembrie 2005, Curtea (direcția III) a decis comunicarea cererii către Guvern. În baza articolului 29 § 3, a decis să se examineze în același timp admisibilitatea și legitimitatea cazului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamanții sunt născuți în 1937 și respectiv 1943 și locuiesc la Geneva (Elveția).

5. În 1983, în virtutea unei decizii administrative luată pe baza decretului nr. 223/1974, statul a luat în posesia sa apartamentul reclamanților, situat la etajul patru din imobilul de pe Bd. Calea Dorobanților nr. 135-145, București, fără nici o indemnizație, pe motiv că cei interesați nu s-au mai întors în România la sfârșitul șederii lor în Elveția.

A. Demersuri administrative a reclamanților care doresc restituirea apartamentului și vânzarea acestuia de către stat

6. La 9 aprilie 1996, în virtutea legii nr. 112/1995 privind regimul juridic al anumitor imobile naționalizate (« legea nr. 112/1995 »), reclamanții au

cerut comisiei administrative competente restituirea apartamentului respectiv. Conform celor interesați, comisia nu le-a dat nici un răspuns. În temeiul unui aliniat din sentința din 12 septembrie 2002 a Curții de Apel din București (§ 15 de mai sus), Guvernul susține că comisia a luat o decizie de respingere a cererii reclamanților, care nu au contestat-o. Cu toate acestea, în dosarul cazului nu sunt documente care dovedească comunicarea deciziei menționate anterior către reclamanți.

7. La 5 decembrie 1996, în calitate de mandatar al primăriei București, societatea R. a vândut apartamentul respectiv, în virtutea legii nr. 112/1995, familiei S., locatari ai primăriei în acest apartament. Reclamanții nu au fost informați de către primărie despre vânzarea apartamentului locatarilor.

B. Acțiunea în revendicare împotriva statului

8. La 21 august 1997, reclamanții au intentat la judecătoria București o acțiune în revendicarea apartamentului respectiv, împotriva primăriei București.

9. Prin sentința din 10 octombrie 1997, tribunalul a dat curs acțiunii, judecând că decizia administrativă din 1983 prin care statul a intrat în posesia apartamentului era nulă, având în vedere că decretul nr. 223/1974, abrogat în decembrie 1989, nu recunoștea dispozițiile legale interne în vigoare la vremea aceea, precum și tratatele internaționale la care România era parte. Tribunalul a considerat decizia administrativă menționată anterior

ca inexistentă și fără efect juridic și a judecat că reclamanții erau proprietarii apartamentului, care nu putea face obiectul legii nr. 112/1995, în măsura în care statul nu avea titlu valabil.

10. În absența recursului, această sentință a devenit definitivă și a fost acoperită de formula executorie.

11. Prin decizia din 11 mai 1998, primarul București a dispus restituirea imobilului în cauză reclamantei. La o dată care nu se a fost precizată, la încheierea procesului-verbal care a avut ca obiect luarea în posesie de către reclamanți a apartamentului respectiv, aceștia din urmă au fost informați de către serviciul locativ din cadrul primăriei București că, în temeiul legii nr. 112/1995, societatea R., gerantă a bunurilor imobiliare ale primăriei, vânduse apartamentul familiei S.

C. Acțiunea în anularea contractului de vânzare

12. Prin acțiunea din 11 mai 1998, reclamanții au intentat la judecătoria București acțiunea în anularea contractului de vânzare din 5 decembrie 1996. Ei au arătat că, din ceea ce reieșea din sentința din 10 octombrie 1997, statul nu a avut niciodată titlu valabil asupra apartamentului, care nu putea, prin urmare, să facă obiectul vreunui contract de vânzare în temeiul legii nr. 112/1995, și că, în cadrul procedurii în revendicare, primăria nu a precizat niciodată că vânduse apartamentul în cauză.

13. Prin sentința din 8 iulie 1999, tribunalul a respins acțiunea reclamanților, pe motiv că contractul de vânzare în litigiu fusese încheiat cu respectarea dispozițiilor legii nr. 112/1995.

14. Prin sentința din 14 martie 2002, tribunalul departamental București a respins recursul reclamanților împotriva sentinței menționate anterior, în virtutea articolului 46 § 2 din legea nr. 10/2001 privind restituirea bunurilor naționalizate în mod abuziv (« legea nr. 10/2001 »), care a înlocuit legea nr. 112/1995. Tribunalul a considerat că părțile la contractul de vânzare au respectat dispozițiile legii nr. 112/1995 și că terții cumpărători au fost de bună credință la încheierea contractului.

15. Prin sentința din 12 septembrie 2002, Curtea de Apel București a respins recursul reclamanților pe motiv că statul avea în posesie apartamentul în litigiu în virtutea unui titlu care făcea legea nr. 112/1995 aplicabilă în speță, adică decizia administrativă bazată pe decretul nr. 223/1974, că terții cumpărători au fost de bună credință și că sentința din 10 octombrie 1997 nu le era opozabilă.

D. Cererea de restituire formulată în virtutea legii nr. 10/2001

16. La 9 august 2002, în virtutea legii nr. 10/2001, reclamanții au depus la primăria București o cerere de restituire în natură a apartamentului care făcuse obiectul sentinței definitive din 10 octombrie 1997 a judecătoriei București.

17. Prin scrisoarea din 9 ianuarie 2006, primăria București l-a informat pe reprezentantul Guvernului că dosarul privind cererea reclamanților nu era pregătit, din cauză că lipseau câteva documente pe care aceștia din urmă nu le-au pus la dispoziție, adică copii legalizate ale actelor lor de identitate, a contractului de construcție a apartamentului și a istoricului său fiscal.

II. DREPTUL INTERN APLICABIL

18. Dispozițiile legale și jurisprudența internă pertinente sunt descrise în sentințele *Brumărescu vs. România* ([GC], nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, pp. 250-256, §§ 31-44), *Străin și alții vs. România* (nr. 57001/00, §§ 19-26, 21 iulie 2005), *Păduraru vs. România* (nr. 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005) și *Porteanu vs. România* (nr. 4596/03, §§ 23-25, 16 februarie 2006).

19. Documentele necesare examinării cererilor de restituire sau de despăgubire făcute în virtutea legii nr. 10/2001 sunt, în funcție de dispozițiile de aplicare a acestei legi, în special cele care dovedesc calitate reclamanților de moștenitori ai fostului proprietar al bunului din momentul naționalizării și, de asemenea, modul abuziv al naționalizării. Termenul prevăzut pentru depunerea acestor documente a expirat la 1 iulie 2003. După această dată, în conformitate cu informațiile publicate de către prefectura București, numai comisia însărcinată cu examinarea cererilor mai poate solicita reclamanților documente suplimentare, dacă aceasta consideră necesar și acest lucru până la încheierea procedurii administrative.

20. legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10/2001 prevede că indemnizația la care au dreptul persoanele cărora nu li se restituie bunul imobil naționalizat și a cărei sumă se stabilește la încheierea unei proceduri administrative de către o comisie centrală va fi constituită din contribuția la un organism de plasament de valori mobiliare, organizat sub forma societății pe acțiuni *Proprietatea* (*Proprietatea*). În principiu, beneficiarii unei asemenea indemnizații vor primi titluri de valoare care vor fi transformate în acțiuni odată ce *Proprietatea* este cotată la bursă. De altfel, articolul 3 din legea menționată anterior precizează că titlurile de valoare nu pot fi vândute înainte de a fi convertite în acțiuni.

La 29 decembrie 2005, *Proprietatea* a fost înscrisă la Registrul comerțului București. Pentru ca titlurile de valori să poată fi convertite în acțiuni emise de *Proprietatea* și aceste acțiuni să poată apoi să facă obiectul tranzacțiilor pe piața financiară, trebuie mai întâi urmată procedura de acreditare de către Consiliul național al valorilor mobiliare (« CNVM »). În funcție de calendarul previzional al societății *Proprietatea*, care a fost modificat de mai multe ori, intrarea efectivă în bursă este prevăzută pentru sfârșitul anului 2006.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL Nr. 1

21. Reclamanții invocă că vânzarea apartamentului de către stat către terți, validată prin sentința din 12 septembrie 2002 a Curții de Apel București, a adus atingere dreptului lor de proprietate acordat de articolul 1 din Protocolul nr. 1, care sună astfel:

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât pentru utilitate publică și în condițiile prevăzute de legea și principiile generale din dreptul internațional.

Dispozițiile anterioare nu aduc atingere dreptului pe care îl au statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru reglementare utilizării bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru asigurarea plății impozitelor sau a altor contribuții ori amenzi. »

A. Cu privire la admisibilitate

22. Curtea constată că această plângere nu este în mod evident neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea arată de altfel că acesta nu se lovește pentru nici un alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, se cuvine să o declarăm admisibilă.

B. Cu privire la fond

23. Guvernul subliniază dificultățile legate de reglementarea problemei imobilelor naționalizate și face o prezentare a legilor adoptate succesiv de către stat după 1989 în această privință. Astfel, enumără obiectivele legii nr. 112/1995 cu privire la locuințele naționalizate, ale legii nr. 10/2001, care a fost prima lege care a reglementat în mod global problema imobilelor naționalizate tinzând spre echilibrul între necesitatea reparației și siguranța raporturilor juridice, și în sfârșit legea nr. 247/2005, care a modificat și completat legea nr. 10/2001 alcătuind cadrul instituțional și financiar pentru o aplicare mai efectivă a acestui din urmă legi.

24. Guvernul consideră că autoritățile naționale beneficiază de o mare autoritate discreționară nu numai în ceea ce privește alegerea măsurilor care tind să garanteze respectarea drepturilor patrimoniale sau să reglementeze în materie de drept al proprietății, dar și pentru a avea timpul necesar aplicării lor. Estimează că ultima reformă în materie, adică legea nr. 247/2005, aduce principiul acordării despăgubirilor echitabile și neplafonate, stabilite prin decizia comisiei administrative centrale pe baza unei expertize, și accelerează procedura de restituire sau indemnizație. Această lege prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, indemnizația se va face prin emiterea unor titluri de participare la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*), la înălțimea valorii bunului stabilită de expertiză.

25. Guvernul concluzionează că indemnizația prevăzută de legislația românească răspunde cerințelor articolului 1 din Protocolul nr. 1 și că întârzierea de patru ani înregistrată în acordarea despăgubirilor către reclamanți nu rupe echilibrul just ce trebuie pregătit între interesele prezente, având în vedere și de circumstanțele excepționale din jurul reglementării în domeniu.

26. Reclamanții contestă abordare Guvernului. Ei subliniază că, în sentința definitivă din 10 octombrie 1997, care nu a fost niciodată contestată sau pusă în discuție de către stat, judecătoria București a considerat că aceștia sunt proprietarii apartamentului în cauză și că naționalizarea abuzivă a bunului de către stat este lipsită de orice efect juridic. Bazându-se pe jurisprudența Curții în cazurile *Păduraru vs. România* (nr. 63252/00, 1 decembrie 2005) și *Porteanu vs.. România* (nr. 4596/03, 16 februarie 2006), reclamanții consideră că incoerența și caracterul contradictoriu al legislației și al jurisprudenței pertinente i-au pus în imposibilitatea de a recupera posesia bunului lor, restituit prin sentința menționată anterior.

27. În ceea ce privește posibilitatea de a obține o indemnizație, reclamanții consideră că legea nr. 10/2001 și legea nr. 247/2005 nu iau în considerare cazul proprietarilor al căror imobil, restituit în virtute unei sentințe definitive, a fost vândut de către stat unor terți. În orice caz, perspectiva de a se vedea acordând efectiv despăgubiri nu este previzibilă, în fața stadiului atins de procesul de aplicare a acestor legi și a faptului că

până în prezent cererea lor de restituire depusă în 2002 nici măcar nu a fost supusă examinării de către autoritățile administrative competente.

28. Curtea reamintește că, într-un caz recent, a considerat că vânzarea de către stat a bunului altui semen către terți de bună credință, chiar dacă s-a petrecut înaintea confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al celuilalt semen, se analizează într-o privare a bunului. O asemenea privare, combinată cu absența totală a indemnizației, este contrară articolului 1 din Protocolul nr. 1 (*Străin și alții vs. România* (nr. 57001/00, §§ 39, 43 și 59, 21 iulie 2005).

29. În plus, în cazul *Păduraru* menționat anterior, Curtea a constatat că statul nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a reacționa în timp util și cu coerență în ceea ce privește problema de interes general pe care o constituie restituirea sau vânzare imobilelor intrate în posesia sa în virtutea decretelor de naționalizare. De asemenea, a considerat că incertitudinea generală astfel creată s-a repercutat asupra reclamantului, care s-a văzut în imposibilitatea de a recupera ansamblul bunului său atunci când dispunea de o sentință definitivă prin care obliga statul să i-l restituie (*Păduraru*, menționat anterior, § 112).

30. În speță, Curtea nu observă nici un motiv pentru a se abate de la jurisprudența menționată anterior, situația de fapt fiind în mod sensibil aceeași. Asemeni cazurilor *Păduraru* și *Porteanu*, în acest caz, terții au devenit proprietarii apartamentului înainte ca dreptul de proprietate al

reclamanților asupra acestui bun să fie confirmat definitiv cu efect retroactiv. Și cum în aceste cazuri, precum și în cazul *Străin*, reclamanții au fost în speță recunoscuți proprietari legitimi, tribunalele considerându-le incontestabil titlul de proprietate, având în vedere naționalizarea abuzivă.

31. Curtea notează că vânzarea de către stat a bunului reclamanților, în temeiul legii nr. 112/1995 care nu permitea decât vânzarea bunurilor naționalizate în mod legal, îi împiedică să se bucure de dreptul lor și că nici o despăgubire nu le-a fost acordată pentru această privare. În sfârșit, deși au depus la 9 august 2002 o cerere de restituire a bunului în temeiul legii nr. 10/2001, între timp completată de legea nr. 247/2005, reclamanții nu au primit nici până în ziua de azi un răspuns, nici cu privire la restituirea solicitată, nici privind indemnizația la care Guvernul susține că ar avea drept. Din acest motiv, Curtea constată că lipsa indemnizației nu ar putea fi imputată lipsei diligenței reclamanților în elaborarea documentelor necesare pentru examinarea cererii lor, ținând seama de faptul că, așa cum reiese din dreptul și din practica internă pertinente, documentele prevăzute de lege a trebuit să fie puse în dosar înainte de 1 iulie 2003, în lipsa căror cererea lor ar fi fost respinsă ca neîntemeiată, nefiind cazul.

32. Curtea observă că la 22 iulie 2005 a fost adoptată legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10/2001. Această nouă lege prevede că persoanele ale căror bunuri imobiliare au intrat în mod abuziv în patrimoniul statului între 1945 și 1989 au dreptul la o indemnizație la înălțimea valorii

comerciale a bunului care nu poate fi restituit. Pentru persoanele care nu au posibilitatea să obțină restituirea bunului lor în natură, legea propune să li acorde o indemnizație sub forma unei contribuții la un organism de plasament de valori mobiliare, organizat sub forma societății pe acțiuni *Proprietatea*. În principiu, persoanele care au o vocație să primească o indemnizație, primind în acest mod titluri de valoare care vor fi transformate în acțiuni, odată ce *Proprietatea* este cotată la bursă.

33. Curtea notează că, la 29 decembrie 2005, *Proprietatea* a fost înscrisă la Registrul comerțului din București. Pentru ca acțiunile emise de *Proprietatea* să poată face obiectul unei tranzacții pe piața financiară, trebuie mai întâi să se urmeze procedura de acreditare de către Consiliul național al valorilor mobiliare (« CNVM »). De altfel, numai după obținerea acestei acreditări a CNVM și conversia titlurilor de valoare în acțiuni cotate la bursă persoanele care au fost indemnizate prin asemenea titluri își pot vinde acțiunile în mod legal. Curtea constată că aceste operații, prealabile acordării unei indemnizații efective, nu au fost realizate până în prezent. Astfel, în funcție de calendarul previzional al societății *Proprietatea*, intrarea efectivă în bursă este prevăzută pentru sfârșitul anului 2006.

34. Să presupunem că cererea de restituire formulată de reclamanți în virtutea legii nr. 10/2001 este admisibilă și poate face obiectul unei indemnizații, Curtea observă că *Proprietatea* nu funcționează în prezent astfel încât să poată acorda efectiv vreo indemnizație reclamanților și că

cererea acestora din urmă bazată pe legea menționată anterior nu a făcut obiectul nici unei examinări de mai bine de patru ani. În plus, nici legea nr. 10/2001 nici legea nr. 247/2005 de modificare a primei legi nu iau în considerare prejudiciul făcut din cauza lipsei prelungite a indemnizației pentru persoanele care, ca și reclamanții, au fost private de bunurile lor restituite în virtutea unei sentințe definitive (*Porteanu vs. România*, nr. 4596/03, § 34, 16 februarie 2006).

35. Ca urmare, Curtea consideră că privarea reclamanților de dreptul lor de proprietate asupra apartamentului în cauză, combinată cu lipsa totală a indemnizației de aproape nouă ani, le-a făcut să suporte o cheltuială disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor lor garantat de articolul 1 din Protocolul nr. 1.

Plecând, are loc încălcarea acestei dispoziții.

II. CU PRIVIRE LA CELELALTE ÎNCĂLCĂRI PRETINSE

36. Invocând articolul 6 § 1 din Convenție, reclamanții se plâng de lipsa imparțialității jurisdicțiilor ce le-au judecat acțiunea în anularea contractului de vânzare din 5 decembrie 1996, ceea ce s-ar dovedi prin modul în care tribunalele au interpretat probele și dreptul intern aplicabil. Bazându-se pe articolul 14 din Convenție, estimează de asemenea că au fost victimele unei discriminări din partea tribunalelor din cauza opiniilor lor politice anticomuniste.

37. Ținând seama de ansamblul elementelor din posesia sa și în măsura în care este competentă să cunoască invocările formulate, Curtea nu a arătat nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau de Protocoalele sale.

38. Urmează că această parte a cererii este evident neîntemeiată și trebuie respinsă în aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

39. În conformitate cu articolul 41 din Convenție,

« În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Marii Părți contractante nu permite ștergerea decât incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Prejudiciul

40. Reclamanții reclamă restituirea apartamentului în cauză sau chiar acordarea a 180 000 euro (EUR), din care 100 000 euro reprezintă valoarea acestuia și 80 000 euro echivalentul lipsei de folosință din octombrie 1997. Precizând că din cauza prezenței terților cumpărători în apartament nu au putut face o expertiză, reclamanții subliniază că pretențiile lor au fost calculate ținând seama de prețul vânzării și chiriile practicate pe piața

imobiliară pentru un apartament de 86 m², cum este al lor, situat în același cartier și trimite copii cu anunțuri imobiliare. Reclamanții mai cer suma de 20 000 euro pentru prejudiciul moral pentru suferințe, îngrijorare și incertitudine cauzate de ingerința statului în dreptul lor de proprietate.

41. Privind cererea pentru prejudiciul material, Guvernul consideră că valoarea comercială a apartamentului este de 71 958 euro și prezintă un raport de expertiză în acest sens. Pe de altă parte, consideră că cererea rezultată din nefolosința apartamentului ar trebui respinsă, scoțând în evidență că, în alte cazuri, atunci când a dispus restituirea bunului în temeiul articolului 41 din Convenție, Curtea nu a alocat nici o sumă pentru nefolosință, rezervându-și posibilitatea de a ține seama de examinarea prejudiciului moral pretins (*Popescu Nasta vs. România*, nr. 33355/96, § 62, 7 ianuarie 2003). În plus, într-un caz recent Curtea a respins cererea pe motivul chiriilor neîncasate, estimând că nu ar specula pe acest subiect (*Buzatu vs. România* (satisfacție echitabilă), nr. 34642/97, § 18, 27 ianuarie 2005). În ceea ce privește cererea pentru prejudiciul moral, Guvernul estimează că acest prejudiciu pretins ar fi compensat în mod suficient prin constatarea încălcării și că, în orice caz, suma solicitată este excesivă.

42. Curtea reamintește că sentința constatatoare a unei încălcări produce obligația juridică a statului pârât în privința Convenției de a pune capăt încălcării și de a șterge consecințele acesteia. În cazul în care dreptul intern nu permite decât ștergerea incompletă a consecințelor acestei încălcări,

articolul 41 din Convenție conferă Curții autoritatea de a acorda o compensare părții lezate prin actul sau omiterea cu privire la care a fost constatată o încălcare a Convenției. În exercitarea acestei autorități, ea dispune de o anumită latitudine ; adjectivul « echitabil » și expresia « dacă este cazul » o dovedesc.

43. Printre elementele luate în considerare de Curte, atunci când ea decide, figurează prejudiciul material, adică pierderile efectiv suportate în consecință directă a încălcării pretinse, și prejudiciul moral, adică compensare stării de îngrijorare, neplăceri și incertitudini ce rezultă din această încălcare, precum și alte prejudicii nemateriale (a se vedea, printre altele, *Ernestina Zullo vs. Italia*, nr. 64897/01, § 25, 10 noiembrie 2004).

44. De asemenea, acolo unde diversele elemente ce constituie prejudiciul ne se pretează unui calcul exact sau unde distincția dintre prejudiciul material și prejudiciul moral se greu de observat, Curtea poate fi trimisă să le examineze global (*Comingersoll vs. Portugalia* [GC], nr. 35382/97, § 29, CEDO 2000-IV).

45. Curtea estimează, în circumstanțele reale, că restituirea bunului aflat în litigiu, așa cum a fost dispusă prin sentința definitivă din 10 octombrie 1997 a judecătoriei București, i-ar pune pe reclamanți în măsura posibilului într-o situație echivalentă celei în care s-ar găsi dacă cerințele articolului 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost prost cunoscute. În cazul în care statul pârât restituie în termen de trei luni de la data la care

această sentință devine definitivă, Curtea decide alocarea de către acesta celor interesați, ca prejudiciu material, a unei sume corespunzătoare valorii actuale a apartamentului.

46. În această privință, Curtea notează că legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10/2001 privind restituirea bunurilor naționalizate atât legal cât și ilegal, intrată în vigoare la 19 iulie 2005, aplică principiile exprimate în jurisprudența internațională, judiciară sau arbitrală cu privire la compensările datorate în cazul unor acte ilicite și confirmate în mod constant de către Curtea în jurisprudența sa referitoare la privările ilegale sau *de facto* (*Papamichalopoulos vs. Grecia* (satisfacție echitabilă), sentința din 31 octombrie 1995, seria A nr. 330-B, p. 59-61, §§ 36-39, *Zubani vs. Italia*, sentința din 7 august 1996, *Culegerea de sentințe și decizii* 1996-IV, pag. 1078, § 49, și *Brumărescu vs. România* (satisfacție echitabilă) menționată anterior, §§ 22 și 23).

De fapt, noua lege califică drept abuzive naționalizările operate de regimul comunist și prevede obligația de restituire a unui bun din patrimoniul unei persoane în urma unei asemenea privări. În caz de imposibilitate de restituire din cauza, de exemplu, a vânzării bunului către un terț de bună credință, legea acordă o indemnizație la înălțimea valorii comerciale a bunului în momentul acordării (titlul I, secțiunea I, articolele 1, 16, și 43 din lege).

47. În speță, cât despre stabilirea sumei indemnizației care poate fi acordată reclamanților, Curtea notează că aceștia nu au făcut o expertiză care să permită să determine valoarea apartamentului, invocând imposibilitatea de a avea acces în apartament. Bazându-se pe anunțuri imobiliare cu privire la apartamente similare, ei au estimat valoarea bunului în cauză la 100 000 euro. Cât despre Guvern, acesta a prezentat un raport furnizat de un expert, conform căruia valoarea apartamentului ar fi de 71 958 euro.

48. Ținând seama de informațiile de care dispune asupra prețurilor de pe piața imobiliară locală și de elementele furnizate de către părți, Curtea estimează valoarea comercială a bunului la 75 000 euro.

49. În ceea ce privește sumele solicitate pentru nefolosința apartamentului, calculate în funcție de prețul de locație al acestui bun, Curtea nu ar alocă vreo sumă în acest scop, ținând seama, pe de o parte, de faptul că a dispus restituirea apartamentului ca compensare în sensul articolului 41 din Convenție și, pe de altă parte, de faptul că acordarea unei sume în acest scop ar ascunde în speță un caracter speculativ, posibilitatea și randamentul unei locații fiind în funcție de mai multe variabile. Cu toate acestea, va ține seama de privarea de proprietate suferită de reclamanți din 1997 cu ocazia compensării prejudiciului moral (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Androne vs. România*, nr. 54062/00, § 70, 22 decembrie 2004, și *Buzatu* menționat anterior, § 18).

50. În această privință, Curtea consideră că evenimentele în cauză au antrenat atingeri grave ale dreptului reclamanților la respectarea bunului lor, pentru care suma de 8 000 euro reprezintă o compensare echitabilă a prejudiciului moral suportat.

B. Interese moratorii

51. Curtea consideră adecvat să bazeze procentul intereselor moratorii pe rata facilității de preț marginal a Băncii centrale europene majorate cu trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește plângerea extrasă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 și inadmisibilă pentru surplus ;
2. *Susține* că a avut loc încălcarea dispozițiilor articolului 1 din Protocolul nr. 1 ;
3. *Susține*
 - a) că statul pârât trebuie să înapoieze reclamanților apartamentul situat la etajul patru din imobilul situat la nr. 135-145, bd. Calea Dorobanților din București, în termen de trei luni de zile începând cu ziua în care

prezenta sentință devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție;

b) că în locul unei asemenea restituiri, statul pârât trebuie să le acorde reclamanților, în același termen de trei luni, 75 000 euro (șaptezeci și cinci mii euro) pentru prejudicii materiale;

c) că, în orice caz, statul pârât trebuie să acorde reclamanților 8 000 euro (opt mii euro) pentru prejudiciu moral, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit pentru sumele menționate anterior, sume care vor fi convertite în lei la rata de schimb aplicabilă la data regulamentului;

d) că începând cu expirarea termenului respectiv și până la această alocare, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă la o rată egală celei facilității de preț marginal a Băncii centrale europene aplicabile în această perioadă, majorată cu trei procente;

4. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru surplus.

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris la 20 iulie 2006 în aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din regulament.

Vincent BERGER

Grefier

Boštjan M. ZUPANČIČ

Președinte